

aperto, per gradus aucto expellatur Qrius in vas recipiens præpositum, aquâ frigidâ semiplenum. Mercurius prolectus, separatus ab aqua, per corium semel atque iterum cogatur: qui vulgari præstantior erit, præsertim, si repetitis sublimationibus, purior reddatur, tum etiam, additione quorundam mineralium, animetur; modo sequenti scilicet: $\text{R. Qrii puri, studiosè è Cinnabari nativa extracti, Regul. Snii ʒiial. stellati ana lbj. Argenti limati lbij.}$ Quibus probè mixtis ac amalgamatis, sublimetur Qrius igne aperto per retortam, & pellatur in vas recipiens præpositum, aquâ ad mediam partem repletum. Et hæc ipsa Qrii sublimatio, seu destillatio, à speciebus prædictis octies vel decies repetatur, singulis vicibus Qrium siccando, ac per corium trajiciendo. Sic Qrius , ut aquila, liberè volabit, à metallis & mineralibus animatus, spirituosus, nec non purus ac limpidus factus; æthereoque colore fulgidus apparebit. Hunc Qrium non immeritò Philosophicum dicit *Joh. Zwelferus Mantiss. Spagyric. part. 2. cap. 8.* qui solem & lunam ut metalla pefectissima, in primam sui materiam revocare, & spiritualia rursus efficere potest, servatâ seminali virtute, ac radicali humiditate.

CAPUT XIIIX.

Causam materialem Cinnabaris Mineralis, seu Minii Naturalis alteram, Sulphur nimirum, in specie ventilat.

CAUSA altera materialis, seu pars secunda componens nostræ Cinnabaris mineralis est Qur

K 5

 Snii

Sui Solaris. Sulphur aliàs *Arabibus* Cibur vel Chy-
 bur, Crybtit, Rabric, Albusao; Chymicis Akiboth,
 Ahusal; Græcis *Σείον* dicitur, eò quòd in expia-
 tionibus & sacris ritibus vetustatis olim ejus usus
 extiterit. Hoc aliter pensitant Philosophi, aliter
 Chymici & Medici. Sulphur Philosophorum nomi-
 nat *Guil. Johnsonus Lexic. Chymic. part. I.* fer-
 mentum fermenti, spiritum coagulantem, &ur
 coagulans *Primum*, primam materiam, undè aurum
 nostrum. Hoc appellat *Agens Thomasonus Epi-
 logism. Chymic. 124.* ens minerale, seminale, formale,
 ad summum claritatis fastigium evectum, in quo
 totius compositi virtutes concentrantur. Quod
 verò nequaquam acquiri potest sine concreti to-
 tali destructione: quod neutiquam perficitur abs-
 que ejus radicali solutione per corrosivum benevo-
 lum maximè volatile, quod metallicam materiam
 in partes tenuissimas (quantum fieri possit) dilace-
 rat sinuque suo intimè amplectens, unà secum in
 destillando sursum abducit. Quo impetrato, &ris
 Solaris divortium à menstruo per spiritus vegeta-
 bilis exquisitè dephlegmati lenocinium concilian-
 dum est. Tandem anima mineralis in liquorem de-
 lectabilem congruum intingi debet, in quo am-
 bientis calore temperato fota tamdiu commoretur,
 donec spiritum illius rubeum eidem communica-
 verit, cujus menstrui majore parte abstracta, quod
 reliquum est per calorem incubantem in sphaera
 fiat stabile, radios suos usque quaque explicans, in
 microcosmi salutem commodumque. Secundam
 terram pinguem, purissimam, incombustibilem,
 ubique præsentem, à paucis cognoscibilem &ur hoc
 Philosophorum nominat *Joh. Joach. Becherus
 Physic. subterr. lib. I. sect. 6. cap. 8.*

Partem lapidis Philosophorum principium & patrem metallorum, calidum & siccum quarto gradu, ipsum dicit *Martinus Rulandus Lexic. Chymic. pag. 453.* Et illi ϕ ur nihil aliud est, quàm pinguedo terre, per temperatam decoctionem inspissata, quousque indurata fuerit, & sicca facta. Sulphur generatur ex purissima siccitate terræ, vel terrestri, in qua modis omnibus ignis prædominatur; & est quasi vapor calidus & siccus, causa & pater metallorum. Vel ϕ ur est terra calore excocta, & in substantiam ϕ ris mutata, aquosis terrestribus, & igneis transeuntibus. Sulphur hoc est principium formativum, partim æreum, partim igneum æthereæ naturæ particeps, per quod virtus est, & vita rebus inest; quare & balsamus naturæ appellatur. Ita Θ I terminator est, ϕ ur informator, vim plasticam habens; Ψ rius vapor unctuosus est, qui ab illis patitur; formam essentialem Chymici Physicis considerandam relinquunt. Alii ita ista principia describunt: viva, mobilis, & spirituosæ species, quæ in halitum attenuari potest, est Ψ rius: sicca & conservans, & acuens est Θ I: urens, calida & purissima est ϕ ur. Ubi hîc notatur peculiaris significatio vocis Ψ rii, quæ, ut aliàs, non potest cum hydrargyro converti. Ita non hîc consideratur ϕ ur *Galenicè*, aut *Aristotelicè*, sed *Philosophicè*, quod respicit crasin, undè sunt facultates & vires. Et ideò quoque aliud est ϕ ur hoc, aliud ϕ ur vulgi. Quantum verò ϕ ur hoc Philosophorū à ϕ re vulgi distet, ex dictis jam patet, & quilibet etiam, vel mediocriter in Philosophorum libris versatus facilè considerabit. Sulphur enim hoc vulgi argento vivo est planè extraneum; habet in se causas duas corruptionis, inflammabilem scilicet substantiam & terrenam

nam fœculentiam: per primam ipsius naturam stare in igne non potest, quoniam comburit semper, & comburitur, & nigredinem in omni opere præstat. Per alteram verò neque fusionem habet, neque ingressionem, quoniam, si fixum fuerit, prohibet fusionem, & ipsum nunquam figitur, nisi prius calcinetur, cum verò calcinatur, nullo modo funditur in artificio, quoniam in terrenam substantiam redigitur. Verùm ϕ ur Philosophorum ex intimis argenti vivi perfectorum corporum visceribus petitur, nec est aliud, quàm ignis simplex, nec urens, vivus, vivificans alia corpora mortua, & ea maturans, & naturæ defectum supplens, cum ipsum sit superflue maturitatis, secundum quod in natura sua est perfectum, ac per artificio magis depuratum. *Theob. de Hoghelande lib. de Alchemia difficultat. part. 3.* Hoc ϕ ur non est ϕ ur vulgi, quia ϕ ur vulgi comburitur, semper inficit & denigrat corrumpitque, sed ϕ ur sapientum album comburit combustionem albedinis & meliorationis: Est ignis simplex, vivus, alia corpora vivificans & ea maturans, superflue maturitatis est, & per artificio magis separatum.

Sulphuris vocabulum Chymici bifariam usurpant, primò pro materia prima, ex cujus purissima portione cum ϕ rio vivo, puro in visceribus terræ juxta & à natura per multas ætates concocta aurum generari tradunt. Ex ejus autem impuriori parte cum impuro argento vivo inæqualiterq; commixta, & non satis decocta, reliqua impura metalla & mineralia conflare opinantur. Hoc vero ϕ ur nihil aliud esse ajunt, quàm vaporem in visceribus montium excitatum, & in poris venisque terræ concretum. Et hinc etiam est pinguedo terræ per tempe-

ratam

ratar
usqu
fueri
habe
& id
tion
per a
tur in
palu
beur
mor
E
quoc
inco
rum
ditur
Imp
infla
xo &
tem
rum
mab
Sulp
com
ficca
omn
priu
lare
vel i
talla
catif
nera
vivu
S

ratam decoctionem inspissata in minera terræ, quousque induruerit, & fuerit spissa, & cum indurata fuerit, æur dicitur. Fortissimam æur operationem habet, & est uniformis substantiæ in partibus suis: & ideò non aufertur ab eo oleum ejus per destillationem, sicut ab aliis rebus oleum habentibus, sed per aquas acutas æur in ipsis decoquendo: invenitur in terra, aliquando in montibus, aliquando in paludibus: est etiam multiplex, scilicet album, rubrum, viride, citrinum, nigrum: & etiam quoddam mortuum, &c. *Alb. Magnus in lib. de Alchemia.*

Est verò æur illud in metallis & mineralibus, quod Chymici quærunt, duplex; vivum, purum, incombustibile; & adurens atque impurum. Purum duplex est; album & rubrum: rubrum ingreditur compositionem auri, album verò argenti. Impurum autem duplex; fixum & volatile atque inflammabile. Quæ metalla plus habent de ære fixo & immundo, difficilius liquantur, & vehementem ignitionem requirunt; ejusmodi sunt æs & ferrum: quæ verò plus habent de volatili & inflammabili, ante ignitionem funduntur & liquantur. Sulphur vivum & incombustibile, auri & argenti compositionem ingrediens, est exhalatio calida & sicca, genita ex purissima siccitate terrestri, in qua omnibus modis dominatur ignis; cuius proprium est tandem successu temporis suum coagulare *Ærium*; in argentum, si fuerit album sulphur, vel in aurum, si fuerit rubrum: sicque perfecta metalla ex solo *Ærio*, purissimo, subtilissimo & defæcatissimo, coagulato, à paucis ære albo vel rubro generantur. Sulphur enim est quasi pater, argentum vivum autem, quasi mater metallorum.

Sulphur ergò & Mercurius prout sunt constitu-

ta,

ta, sic etiam metalla. Corpora namque metallica suâ compositione differunt à ☿rio, quæ ab eo generantur: eo modo, quo ipsum fuerit purum vel impurum, ex ære mundo vel immundo. Si argentum vivum coagulatur ex ære puro, in quo est vis igneitatis, simplex erit aurum. Si æur fuerit debile, & ☿rius bonæ substantiæ, convertetur ipsum in æs. Si verò argentum vivum fuerit ponderosum, terreum & immundum, & æur immundum, & fœtidum terreum, & substantiæ fixæ, fit inde ferrum. Sic differunt corpora metallica ab argento vivo, secundum quod in ipsis inest æur extraneum vel adurens. Multa quantitas æris est eorum imperfectio & multa quantitas ☿rii est eorum perfectio. Sulphur comburit & comburitur, & perfectionem in omni opere impedit. Duplex est æur, vivum scilicet, & urens. Sulphur vivum simplex causat aurum & argentum, & nihil aliud est, quàm vapor calidus & siccus, qui vapor calidus est & siccus, generaturque ex purissima siccitate terrestri, in qua siccitate prædominatur ignis. Sulphur hoc, quântò magis simplex est, tantò magis gaudet & cohæret ☿rio simplici & mundo. *Albertus Magnus in Composito de Composito. Bernhardus Penotus in Regul. seu Canon. Phil.*

Quò magis ergò purum est æur, tantò magis perfectius reddetur metallum; quò autem impurius æur cum ☿rio impuro erit, eò imperfectius etiam existet metallum. Sunt autem ærum varia genera; aliud enim est ☉lare; aliud animale; aliud vegetabile; aliud metallicum & minerale nativum; aliud verò factitium. Sulphur ☉lare ex ☉le colligitur. Ast verò ex ipsius solis radiis æur legere, id demum mysterium est prioribus seculis, excepto fortè ignem cœlitus rapiente *Promethæo*, ignotum. Va-

forum

forum vitreorum peculiari quodammodo factorum & artificiosè dispositorum ope, collectos solis radios in pulverem fusci coloris, aut purpurei in rubrum vergentis, præcipitados fuisse, testatur *Kenelmus Digbais Demonstr. immortal. anim. rational. cap. 8.* hoc insuper subjiciendo, quòd isthac operatione per calidiorem anni tempestatem aliquibus diebus duæ ferè uncia illius pulveris purpurei colligi potuerint. Confer. *Miscell. Germanic. Curios. Ann. 6. obs. 18.*

Sulphur animale dari nemo negabit; hoc præprimis testantur sanguis & pinguedo. Sanguis enim abundat \ominus le volatili, partibus æreis & oleosis summè rubicundis. Pinguedo ferè purum æur est.

Ex vegetabilibus quoq; æur demonstratur. Ridiculum sanè fuerit negare in vegetabilibus æris existentiam, sive consideremus antheras, quæ ex secali, corylo, pino, junipero, musco terrestri clavato, lunaria, & tantùm non omnibus floribus plus minus eliciuntur & visendæ sunt, inflammabili & ærea naturâ manifestò gaudentes, sive alia. Undè quoque frustra esset, si olea destillata & spiritus, ut æur liquidum in proscenium adducere vellemus, vel in aliis quoque id curiosius demonstrare; quæ omnia quippè tam vera sunt, quàm sol in meridie lucet. Et sic etiam æur auratum, formâ ficcâ conspicuum, odore, colore & inflammabilitate præditum ex vegetabilibus elici potest.

Metallis & mineralibus æur manifestissimum inest; quid enim aliud est æur, quàm pinguis terra; cum autem in omnibus animalibus & vegetabilibus pinguedinem inveniamus, quam Neoterici etiam oleum vocant, quis dubitet & eam mineralibus & metallis inesse, quoniam aliqua ardere, flagra-

grare, in cineres redigi & comburi posse constat: inò æreum vaporem omnia in igne spirant, sicut & in mineris, præsertim si sublimatione & elixatione tractentur; optimè verò æur volatile acquiritur ex mineris nondum igne tractatis; hînc exindè flores sublimati leviter in Cinnabrium abeunt. Deindè etiam ð lia, ut sal gemmæ, nitrum, alumen, vitriolum æribus narcoticis stipata sunt. Hînc etiam est æur illud ð-latum, quod nihil aliud Chymicis est, quàm æur à ð-lo decoctione tractum, per aquam communem, cui innatat. Hînc ex ð-lo multa parantur medicamenta egregia, æur anodynum & narcoticum continentia, uti videre quilibet potest apud *Theophr. Paracelsum lib. 1. de Reb. Natural. cap. 7. Ioh. Hartmannum in Tr. de Opio theor. 8. Prax. Chymiatri. part. 1. cap. 8. Ioseph. Quercetanus Tetr. graviss. capit. affect. cap. 30. Ang. Salam Anat. Vitrioli tr. 1. cap. 6. Andr. Tentzel. Exeges. Chymiatri. sect. 3. Ioh. Beguinum Tyrocin. Chymic. lib. 2. cap. 20. Hadr. Mynsichtum Armam. Medic. Chymic. sect. 1. Petr. Poterium Pharm. Spagyric. lib. 2. cap. 10. Guil. Davissonum in Adumbr. tot. oper. pag. 615. & 616. Ioh. Zwelferum Mantiss. Spagyric. part. 2. cap. 9. Ioh. Georgium Triumphum in Scrutin. ð-li cap. 6. & alios.*

Est autem propriè nihil aliud quàm resina terræ illud æur metallorum ac mineralium, in quo virtutes innumeræ delitescunt, in utraque facultate, crudum tamen in neutra validum. Arcanum solum ejus ab impuritatibus vindicatum ac liberum operatur admiranda: lotum prius in albedinem excellentem eam, quæ conspicitur in nive, per Isopicam artem. Tam diversas virtutes, quàm varias habet origines. Quodlibet enim metallum aut minerale aliud

aliud ab alio ϕ ur in se continet. Ad similitudinem castanearum & nucum, mineralia pariter suis involvuntur corticibus, in nucleo tamen præstantissima latet virtus, quæ ab externis nutritur & sustentatur. Intimum illud ϕ ur est, quod præcellit, embryonatum spagyricè dictum ab origine specifica, ut ϕ ur embryonis auri, lapidis Phil. Sulphur externum, in quo latet embryonatum, nobis est minerale. Est & tertium genus, quod ex nucleis mineralium vel metallorum extrahitur, quod non melius, quàm animatum & spagyricum ab arte vocari potest: quodque cuique sibi simili venit applicandum in utraque facultate. Vel, ut melius intelligatur: primum ϕ ur est universale, quod resina terræ est, tanquam mater vel pater aliorum ϕ urum, & vocatur minerale: alterum est, ubi hoc speciem induit metallicam aut mineralem, & tùm demum dicitur embryonatum: tertium, quod ab istis repurgatur, spagyricè purum existit, absque superfluitatibus, & appellatur animatum.

Sulphura illa metallorum & mineralium colore varia sunt: citrinum, flavum, rubrum, sanguineum, puniceum, nigrum, album, cinereum seu griseum, &c. Solum flavum & aureum in medicina est salubre. Cætera multum habent arsenici & auripigmenti rubei. Ideò vitanda sunt. In Alchymia verò reliqua sunt meliora, quia ingressum habent ab arsenicalibus.

Deinde ϕ ra ista vel sunt pura, vel sunt impura. Commendant se ϕ ra non in metallis solùm & mineralibus, sed in animalibus etiam ac vegetabilibus potissimum triplici modo; (1.) Odore, qui in impuris est paulò gravior, in puris verò vel nullus, vel gratior, quamvis hic medio quasi modo se habeat,

& indifferens sit puritatis vel impuritatis signum, cui soli non est credendum; (2.) Inflammabilitate, quâ & odorem magis produnt, antea velut occultum & absentem, & vel tota deflagrant, vel ex parte saltem; quo ipso quoque puritatis signum præbent, immersa verò penitus terreis particulis etiam non omninò deflagrant, sicuti exemplum Cinnabariorum nobis ostendit; (3.) Colore croceo illo vel rubello, qui potissimum & principaliter ad ærum propriè dictorum essentiam refertur. Reperriri verò æur vel purum vel impurum in mineralibus, Ænium demonstrat, quod totum quasi in æur verti potest. Hujus æur, auratum diaphoreticum vulgò dictum, ex scoriis reguli solutis, factâ filtratione cum ✕ inprimis transvasando præcipitatum est impurius; impurum verò vocatur, quod adhuc magis vel terreis crassioribus, vel salinis particulis pollet; undè diaphoretici titulum non benè meretur, quin potius vomitum, quamvis mitius, concitat, nisi ✕ figatur. Nihilominus autem æur purum quoque in Ænio residet, id quod ex Cinnabari facile elicitur. In præparatione arcani æri etiam tale æur impurum, quamquam & terreis implicitum particulis, est videre.

Diversæ operationis ejusmodi æra pura & impura sunt. Pura absorbent, diaphoretica, nervina & anodyna sunt. Admodum amica hæc naturæ nostræ sunt, & humoribus acidis atque acris insigniter dicata. Absorbent igitur hos, edulcant, faturant, figunt, undè lassatis spiritibus & membris optata quies exoritur, dolores omnes placantur, & acrimonia, nervosum ac membranofum genus irritans sopitur & annihilatur. Hoc præstat unica Cinnabaris nativa, benè præparata, & Æniata; undè

undè fluxiles redduntur humores in coagulum abeuntes, tenues nimis & acres corriguntur, ut ideò quod ultra Cinnabarinnativam, vel ¶ niatam, humorum acrimoniam & dolores æque tollat, vix aliud sub sole inveniatur. Et tale ¶ ur maximè in auro latitat purum, homogeneum, naturæ amicum, & confortandi vires habens.

Contra ¶ ra impura facilè vomitum movent. Sunt quidem ¶ ra anodyna seu dolorum mitigativa, verum de ¶ re ¶ li narcotico adhuc quæritur, an laudabilibus ejusmodi virtutibus gaudeat, nec ne? de quo varia Chymicorum mens est, aliis in liquore id venditantibus, qualis est essentia ¶ li anodyna *Angeli Sale*, cum spiritu ¶ li rectificato extracta: aliis in pulvere id ipsum exhibentibus, factâ qualicumque præcipitatione ex eodem soluto. Verùm enim verò Essentiæ vitriolatæ omnes ritè paratæ in sedandis doloribus scorbuticis, podagricis, hypochondriacis multum præstant; & hînc pro certo ac indubitato habemus, quòd ¶ ra metallorum & mineralium, modò puritatem habeant, sint anodyna, seu destinentur humorum acrimoniæ, & consequenter dolori indè exorto cuicumque. Deindè non sunt confundenda narcotica cum anodynis; hæc dolores sedant; illa verò propriè somnum stuporemve inducunt; & sunt quædam anodyna, quæ non æque sunt narcotica, quæ humorum acrimoniam quidem mitigant; consequenterque dolores auferunt, & per accidens etiam nonnunquam soporem cient, attamen intentione primariâ somnum non efficiunt, uti sunt, ¶ ra anodyna, vulgò narcotica dicta, metallorum & mineralium; ubi in primis in Cinnabari nostra minerali eximium latet ¶ ur ¶ ni ¶ lare, cujus effectus sunt mirabiles; con-

quiescunt enim indè dolores dentium, capitis, nervosarumque partium aliarum; quare in omnibus doloribus gravioribus hæc benè præparata convenit, cum tensionem & vellicationem membranosi generis tollat, humorum acorem & acrimoniam, si qua adest, absorbeat & præcipitet, adeoque multis affectibus, v. gr. arthritidi, pleuritidi, calculo, &c. sit convenientissima. Licet igitur doloribus sopitis, spontaneâ naturæ inclinatione, sopor subsequi queat, ablatâ nimirum causâ, vigilias fovente dolore, attamen propriè loquendo vix narcoticum soporemve inducens medicamentum tale, opio quidem par, in hac præsertim classe, existet. Tale inter alia est medicamentum *Boylei* euporiston ex ære ☉li & ☽le armoniaco sublimatum: & se quoque exhibet tinctura æris ☉li, ex terra ☉li dulci cum spiritu ☽lis composito, & hinc cum spiritu vini facta. Et demùm in ære ☉li cavendum imprimis est, ne loco aliorum effectuum vis emetica succedat, præcipuè, cum veneræ seu cupræ qualitates in ☉lo maximè delitescant; id quod ipsum ære ☽nii impuro percipimus. Impurum enim æur ventriculus ferre nequit, sed faciliè expellit; hinc vomitoria quoque tali ære impuro volatili maximè scatent.

Ejusmodi æra in metallis & mineralibus sunt quoque alia magis pansa, alia magis implicita; alia volatilia, alia fixa. In quibus metallis exacta est mixtura humiditatis ☿rialis cum ære analogo, facilius ducuntur & malleo extenduntur, quàm in quibus plus est ☉lati æris, & ☽lis aut terræ metallicæ. Confer. *Wormius in Museo pag. II.* Præprimis inter hæc pansa sunt æra in ☽te & ☿re; hinc etiam ex his seorsim extrahunt illa Chymici. Volatilia

tilia verò magis ϕ ra sunt in mineralibus, eoque magis, quò magis immatura, cruda & indigesta sunt eadem, sicuti in specie in arsenico, auripigmento & ϕ rio videmus. Undè non tantùm ϕ rius igne facilè in auras abigitur, aliumque quærit locum; sed etiam longè magis, si per experimentum ϕ rius dulcis ipse cum nitri dupla vel tripla proportione in crucibulo calcinetur, totus totus in auras aufugit. Simile in reliquis experimur. Fixum est ϕ ur in nostro Cinnabrio nativo. Fixissimum vero ϕ ur est in auro; quod ipsum hînc effectus edit diversos præstantesque. Idem autem etiam satis volatile redditur, si pansum & liberatum magis fuerit.

Describitur in genere ϕ ur, quòd sit resina sive pinguedo terræ, sive succus mineralis unctuosus, pinguis, constans copiâ puri ϕ ris ingenti, modicâ θ lis acidi quantitate, & tantillo spiritus, aquæ & terræ. Cum enim ab oleo destillato terebinthinæ vel juniperi ϕ ur commune dissolvitur, pars ϕ rea tincturâ valdè saturata menstruum imprægnat, salina concrescit in crystallos; aut quando sub campana accenditur, ϕ ur penitus deflagrat, interim θ l resolutus acidus circa vasis latera defigitur.

Sulphur illud est tum nativum, tum factitium. Nativum aliàs dicitur vivum, *Græcis ἀπυρον*, seu ignem non expertum. Ex terra effoditur. Sic ex fodinis *Brunsvicensibus*, *Goslariensibus* ac *Lubecensibus* eruitur. Prostat etiam ϕ ur nativum ex *India* allatum, quod instar succini elegantissimum repræsentat colorem citrinum, quale etiam in *Anglia* reperitur. Hoc nativum triplex est. Impurum, quod ex *Islandia* adfertur, & demùm depuratur. Purum ex *Goslaria* fodinis effoditur. Et fixum ex monte *Vesuvio* eruitur; hoc in ignem injectum non fl-

grat, nec flammam concipit. Huic affine est φ ur *Puteolanum*. Sulphur etiam fixum arte sequentem in modum fieri potest. $\&$. Crucibulum calce vivâ plenum, fac foveam, inde Θ l armoniacum pulverisatum, tegeliterum cum calce viva, & deluta crucibulum, cæmenta per quatuor horas, pòst ex-candescat per bihorium, exime Θ l armoniacum, & cum aqua forti mixtum fiat aqua Regia. In hac solve φ ur, abstrahè aquam Regiam, & in fundo remanebit massa dura, tere, lava, exsicca, & habebis φ ur fixum. Factitium est, quod arte paratur, & fit perfectum, quod ignem jam est expertum. Variis autem confici solet modis. Quibusdam in locis ex aquis decoquitur, ut ad *Budam Pannonia*. Alibi ex effossa gleba, & in vasis cocta perficitur igne, ut in multis *Italiae* tractibus, *Senensi*, *Puteolano ac Volaterrano*. Præparatur autem hâc ratione. Effoditur impurum, terræ & lapidi commistum, in urnis fictilibus coquitur, ignem in fundo tantum sentientibus. Sic sublimatur purior substantia, quæ cum adscenderit ad superioris vasis regionem, per rostrum descendit in aliud vas liquatum olei modo indè egressum, in loco frigido variâ coit figurâ. Aut pyrites eò stillat, & in ollis coquitur, ut cernere licet in *Saxonia Brambecco*, & *Hadzkerodo*, ditione Principum *Anhaltinorum*. Confer. *Olai Wormis Mus. cap. II.* item *Ath. Kircheri Mund. Subterraneæ lib. 9. sect. 3. & lib. II. sect. II.*

Exhibet & Chymia multa φ ris artificialis genera, v. gr. ex Ote , Qre , Zve , Dlo , &c. Sic φ ur Jnii impurum Otri & O lis φ ri beneficio extrahitur; quod ipsum quoque lixivio saponariorum in copia consistit, repetitis vicibus coctione cum Jnio instituta; purum verò ex Cinnabari ejusdem eodem arti-

artificio paratur; & hinc Cinnabaris ꝯnii nihil aliud est, quàm ꝯur ꝯnii cum ꝯrio ligatum. Sic ꝯur etiam ex Cinnabari nostra nativa cum ꝯ le ꝯri per destillationem elicitur. Cinnabaris nimirum ꝯnii & nativa, si cum ꝯ le ꝯri miscetur, & per retortam propellitur, reddit ꝯrium currentem, & hoc modo, quod arcanum est multorum, ꝯur hinc acquiritur purum.

CAPUT XIX.

Causam materialem Cinnabaris Mineralis, seu Minii Naturalis tertiam, Terram nimirum mineralem lapidescentem in specie pensitat.

Terra vulgaris triplex est, animalis, vegetabilis & mineralis: sic & Philosophica subdividitur. Verùm differentia inter vulgarem & Philosophicam est, quòd illa sterilis, mortua; hæc viva & vegetans sit; vocatur etiam matrix, terra foliata, creta, terra virginea, fimus Philosophorum, terra, quam aër in utero portat, sepulchrum & vivificatio rerum. Terra, quæ tertia pars componens Cinnabaris nativæ audit ꝯrioque & ꝯri basin præbet, est mineralis lapidescens, & ita non propriè terra, sed propter analogiam ita dicitur, differtque ab ea admodum parum, quæ etiam corpus est fossile, naturæ mineralis particeps, injectaque aquâ solvitur & lutum fit. Et quamvis quædam hujus generis terræ reperiantur, quæ aquis madefactæ non confestim solvantur in lutum, progressu tamen temporis, si diu macerentur, eò rediguntur.